

ΕΤΟΣ Α'. ΤΕΥΧ Γ'.

Σ Α Π Φ Ω

ΜΑΡΤΙΟΣ 1881

Καθάνοισα δὲ κείθεαι, οὐδέ ποτα μακροσφύνα σάβην
 ἔσσει' ἄδεις τὴν εὐθ' ὑπερῶν· αὐ γὰρ τὸ δόγμα φρόδων
 τῶν ἐκ Πιερίας. . . (Σαπφ. Ἀποσθ. 68.)

ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΣ.

Κατὰ τὴν ἁμώφωνον μαρτυρίαν πολλῶν ἀρχαίων συγγραφέων ὁ ἐνδοξος ποιητὴς καὶ μουσικὸς Τέρπανδρος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀντισσαν πόλιν τῆς Δίεσθου. Τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεως τοῦ ἀνδρός τούτου παντελῶς ἀγνοοῦμεν· ἤχημας δὲ πιθανῶς περὶ τὰ μέτα τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος, δηλ. 650 π. X.

Ὁ Τέρπανδρος ἀπειδείθη ὁ δημιουργὸς τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς, διότι συναΐξας τὰς διεσπαρμέναις μελωδίαις, ὅσαι ἐποιήθησαν εἰς διαφόρους χώρας τῆς Ἀσίας καὶ Ἑλλάδος, ἐβρόθύμωσεν αὐτάς κατὰ τεχνικὸν κανόνα καὶ ἐδημιούργητε σύστημα ἐναρμόσιον, τὸ ὁποῖον ἡ Ἑλληνικὴ μουσικὴ διεφύλαξε εἰς πάντα τὸν ἔπειτα χρόνον. Ἡ γενεά, ἐκ τῆς ὁποίας κατήγητο ὁ Τέρπανδρος, ἦτο κατὰ διαδοχὴν τῆν μουσικὴν τέχνην, ἀνάγουσα τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εἰς τοὺς παλαιούς Πίερας αἰδοὺς τῆς Βοιωτίας, διότι ἦτο σύνηθες παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι νὰ ἐπαγγέλλωνται τὴν μουσικὴν διαδοχικῶς τὰ μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Οἱ δὲ Λέοιοι κατήγοντο, ὡς γνωστὸν, ἐκ τῆς Βοιωτίας, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης, ἐνθα ἐπιχωρίαζεν ἡ λατρεία τῶν Μουσῶν καὶ ἡ ποιητὶς τῶν Θρακῶν αἰδῶν, ἀφ' ὅπου μετήγαγον βεβαίως οἱ ἄπικαι τὰ πρῶτα τῆς παιήσεως σπέρματα. Τὴν ἐκ τῆς Βοιωτίας εἰς τὴν Λέβον μετανάστειψεν τῆς μουσικῆς τέχνης ὑπερμάνει διέξωκατα καὶ ὁ μῦθος, ὅτι, ἀφ' αἱ ἐκ Θράκης Μινιάδες ἐρόνευσαν τὸν Ὀρφέα, ἐβρόθύσαν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν λύραν αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὅτι τὰ κόμματα ἐξέβροσαν ἀμοσώτερα εἰς τὴν Λέβον, ὅθεν ἐπεκράτησε τὸ χοριέντως ἀδειν καὶ κιθαρίζειν, καὶ ἡ νῆσος ἔγενεν ἀπατῶν μουσικωτάτη (1). Οἱ Λέοιοι μάλιστα ἐδείκνυσον εἰς τὴν Ἀντίσσαν τὸν τάφον τῆς κεφαλῆς τοῦ Ὀρφέως, καὶ ἐμυθολόγουν ὅτι αἱ ἀηδόνες ἐκεῖ ἦσαν γλυκυφωνότεραι ἢ ἄλλαι. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι αἱ ἐγγῶραι παραδόσεις καὶ αἱ περὶ τὴν μουσικὴν κατὰ τὴν νύκτητα διακριτικὰ παρεκτείνευσαν τὸν Τέρπανδρον πρὸς τὸ μέγα ἔργον, τὸ ὁποῖον ἡλικιωθεὶς ἐπεχείρησεν.

Ὁ Τέρπανδρος ἐρ' ὅσον διέτριβεν ἐν Λέβῳ ἔμμενον ἀγνωστῶς βεβαίως δὲ εἰδήσεις περὶ αὐτοῦ ἔχομεν, ὅτε πρῶτον ἐράνηε εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἣτις κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπερέιχε πάσης τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν δύναμιν, συγγρόνας δὲ καὶ κατὰ τὰς τέχνας καὶ τὴν ἄλλην παιδείαν. Λέγεται λοιπὸν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ὅτι ὁ Τέρπανδρος ἐνήχησε κατὰ τὴν πρώτην πανήγυριν τῶν Κρονείων εἰς τὸν

---

(1) • Πασίω. τ' ἐστὶν αὐτοτάτη • λίγη ὁ ἑλασιποικὸς Φανούλης παρὰ Στοβαίου.

μουσικὸν ἀγῶνα· τὰ δὲ Κάρνεια ἐωρτάσθησαν κατὰ πρῶτον τὴν 36 Ὀλυμπιάδα (636 π. Χ.). Ὁ Τέρπανδρος ἐνίκησεν ἀλληλοδιαδόχως τετρακίς καὶ εἰς τὰ Πύθια, ὅπου ἡ μουσικὴ εἶχεν εἰσαχθῆ ὡς ἀγωνισμὰ πολὺ πρὸ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων. Τὸ δὲ 645 π. Χ. μεταβάς εἰς τὴν Λακεδαίμονα κατὰ πρόκλησιν τῶν Σπαρτιατῶν, εἰτήγαγε τοὺς καθαροδίκους αὐτοῦ Νόμους καὶ ἐρημίσθη ὡς νομοθέτης ἐν τῇ μουσικῇ, ὅπερ σημαίνει, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διεκρίνετο διὰ τὴν δεινότητά αὐτοῦ περὶ τὴν τέχνην ταύτην.

Ἡ ἐπιστημοσύνη πατῶν τῶν ἐφευρέσεων τοῦ Τέρπανδρου εἶνε ἡ ἑπτάχορδος κιθάρα. Οἱ παλαιότεροι Ἕλληνες μουσικοὶ ἐγνώριζον μόνον τὸ τετράχορδον, τὸ ὅποιον ἦτο τότε κοινὸν καὶ περίφημον ὄργανον, ὥστε ἅπαν τὸ σύστημα τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς κατὰ τοῦτο ὀρίζετο. Τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἑπτάχορδου μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ Τέρπανδρος ἐν τοῖς ἑξῆς:

• Ἡμεῖς τε τετράχορον ἀποστέρησαντες αἰοδῶν
ἑπταχόρδον ὄργανον νέους καλοῦσμεν ὕμνου. • (1).

Δηλαδή « Ἡμεῖς ἀηδιάσαντες πλέον τὴν τετραχορδον ᾠδὴν, με ἑπτάχορδον κιθάραν θὰ καλοῦσμεν νέους ὕμνους. »

Αἱ χορδαὶ τῆς κιθάρας τοῦ Τέρπανδρου εἶχον τὰ ἑξῆς ὄνόματα: Νήτη, παρανήτη, παραμίσση, μέση, λιχανός, παρυπάτη, ὑπάτη. Καὶ νήτη (=νάτη) μὲν ἐκαλεῖτο ἡ τελευταία, ὑπάτη δὲ ἡ πρώτη ὡς ἀνωτάτη πατῶν ἡ τρίτη λιχανός ὡς παιζομένη διὰ τοῦ λιχανοῦ ὀκλύλου, αἱ δὲ λοιπαὶ ἦσαν ἐν τῷ μεταξύ. Ἐπιμικρὸν χρόνον ἡ κιθάρα τοῦ Τέρπανδρου διέμενεν ἐν τιλῇ, καὶ μετεχειρίσθη αὐτὴν καὶ ὁ Πίνδαρος, ἂν καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἶχεν ἤδη προστεθῆ ἡ ὀγδόη χορδὴ καὶ ἀποτελεσθῆ ἡ ἑκτάχορδος κιθάρα.

Τρεῖς ἀρμονίας ἐγνώριζον παλαιότερον οἱ Ἕλληνες, τὴν Δωριστί, τὴν Φρυγιστί καὶ τὴν Λυδιστί. Καὶ ἡ μὲν Δωριστί ἦτο ἡ βαρυτάτη πασῶν, μέση δὲ ἡ Φρυγιστί καὶ ὀξύτατη ἡ Λυδιστί. Ἐκ τούτων μόνη ἡ Δωριστί ἔχει τὸ ὄνομα ἐκ φυλῆς Ἑλληνικῆς, αἱ δὲ ἄλλαι δύο εἶνε ἐπώνυμοι Ἀσιατικῶν ἐθνῶν, τῶν ὁποίων ἡ περὶ τὴν μουσικὴν κλίσις εἶνε πολλαχόθεν γνωστὴ. Αἱ δύο ξενικαὶ αὐ-

(1) Τέρπανδρου ἀποσπ. 3.

ται ἀρμονίαι εἶχον μὲν χαρακτῆρα ἰδιόφρουθιμον, ἀλλ' ἦσαν ἀτακται καὶ ἀκανόνιστοι πρὶν τὴν δὲ τάξιν καὶ τὴν σχέσιν αὐτῶν πρὸς τὴν Δωριετὶ ἀρμονίαν πιθανώτατα ὤριεν ὁ Τέρπανδρος, ὁ ὁποῖος, ὡς Λέβτιος, εἶχεν εὐκολίαν νὰ σπουδάσῃ ἐκ τοῦ πληθύνοντος τὰς μελωδίας τῶν γειτόνων Ἀσιατικῶν ἔθνων. Οἱ Λέβτιοι εἶχον καὶ εἰδὸς τι κιθάρας, ἣτις ὠνομάζετο Ἀσιάας, τὴν ὁποίαν κατὰ τινὰς μὲν ἐπενόησεν ὁ Τέρπανδρος, κατ' ἄλλους δὲ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Κηρικῶν (1). Ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι ἐκεῖνοι, αἵτινες συνήρμωσαν τὴν Ἀσιατικὴν μουσικὴν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ συνεκρότησαν ἐν σταθερὸν σύστημα, ἦσαν οἱ Λέβτιοι μουσικοί, καὶ ἐν αὐτοῖς πρῶτος ὁ Τέρπανδρος. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐμελοποίησαν Νόμους, ἣτοι συνθέσεις μουσικὰς ἀπλουτάτας καὶ ἀκριβεστάτας, αἵτινες εἶχον ὁμοιότητα πρὸς τὰς ἀρχαιοτάτας μελωδίας τῆς Γερμανικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Καὶ ἡ μὲν Δωριετὶ ἀρμονία ἦτο σεμνὴ καὶ μεγαλοπρεπῆς, φημιζομένη ὡς ἡ ἀνδρικοτάτη πατῶν. Ἡ δὲ Φρυγιστὶ δὲ τῆς ὁποίας οἱ Φρύγες ἐλάτρευον τὴν μεγάλην Μητέρα τῶν Θεῶν, ἦτο ἐπιτηδευσία εἰς ἐξέγερσιν ἐκστάσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Τέλος ἡ Λυδιστὶ οὐτα ὀξυφωνοτάτη πατῶν προσήγγιζε πρὸς τὴν γυναικεῖαν φωνὴν καὶ εἶχε χαρακτῆρα ἀπαλὸν καὶ μαλακόν, ἦτο ὅμως δεκτικὴ ποικίλης ἀγωγῆς περὶ τὴν χορῆν, ὅθεν καὶ αἱ Λυδικαὶ μελωδίαι ποτὲ μὲν ἦσαν θρηνώδεις καὶ γοιραὶ, ποτὲ δὲ χαρποαῖαι καὶ εὐφρόνιοι. Ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων ἀρμονιῶν εἰσῆχθησαν μετὰ τὸν Τέρπανδρον καὶ ἕτεραι δύο, ἡ Ἰαστί, κειμένη μετὰ τὴν Δωριετὶ καὶ Φρυγιστὶ ἀρμονίας καὶ οὐτα μαλακὴ καὶ παθητικὴ, καὶ ἡ Λιολιστὶ, κειμένη μετὰ τὴν Φρυγιστὶ καὶ Λυδιστὶ καὶ οὐτα ζωηρὰ καὶ ἐμπροθί, ὡς ἐξάγομεν ἐκ τῶν ἀτμάτων τῶν Λεβτιῶν μελοποιῶν.

Κατὰ μακρυταίαν ἀξιοπίστους πρῶτος ὁ Τέρπανδρος ἐμελοποίησε ποιήματα μεταχειρισθεὶς σταθερὰ σημεῖα τῶν μουσικῶν φωνῶν (2). Ἀκριβεστερα ὅμως ὁὐκ γνωρίζομεν περὶ αὐτῶν, διότι τὰ

(1) Ἴδε Πλουτάρχου περὶ Μουσικῆς β. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ Πλουτάρχου περιέχει ἀξιολογητάς εἰδήσεις περὶ τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, συνιστῶμεν θερμῶς εἰς τοὺς μουσικοὺς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

(2) Ἴδε Πλουτ. περὶ μουσ. καὶ Κλήμεντος Ἀλεξανδρείου Στροφωμάτια Α'.

σημεῖα, τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο κατόπιν ἐν τῇ Ἑλλάδι, εἰσῆχθησαν πρῶτον ἐπὶ τοῦ Πυθαγόρου. Ἐντεῦθεν ἐξηγῆται πῶς διετώζοντο οἱ Νόμοι τοῦ Τερπάνδρου κατὰ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, ἐν ᾧ οἱ Νόμοι τῶν ἀρχαιοτέρων αἰδῶν, ὡς παραδοθέντες ἀπὸ στόματος καὶ ὄχι ἐξ ἀναγκαστικῆς, ἔπαθον ἐν τῷ χρόνῳ πολλὰς μεταβολὰς. Ὁ Τερπάνδρος μετεχειρίζετο βεβιαῶς καὶ τὸν αὐλόν, κοινότατον ὄργανον ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν ἐποχὴν του, ἀλλὰ κυρίως οἱ Νόμοι καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν Λεσθίων μουσικῶν ἦσαν *κιθαρωδικοὶ*, δηλαδή ᾄδοντο πρὸς κιθάραν.

Ἡ Λεσθία σχολὴ τῶν κιθαρωδῶν ἐπρώτευσεν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα μουσικούς ἀγῶνας μέχρι τοῦ Πολυμνήστου, τελευταίου Λεσθίου κιθαρωδοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Σαπρῶ καλεῖ τὸν Λέσθιον αἰδῶν ἀπὸ τοῦ ἀλλοδαποῦ ὄχι ὑπερίχοντα μετὰ τῶν ξένων (1). Ἐκ τῶν Νόμων τοῦ Τερπάνδρου ὀλίγοι ἦσαν ἀνακαινιστικῆς ἀρχαίων ἱερῶν μελωδιῶν, οἱ δὲ περισσότεροι εἶχον ἐπινοηθῆ καὶ δημιουργηθῆ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἴδιου ἦσαν δὲ μελωδήματα τεχνικώτατα.

Οἱ ῥυθμοὶ τῶν μελῶν τοῦ Τερπάνδρου ἦσαν ἀπλοῦτάτοι· κυρίως δὲ εἶχε μελοποιήσει ἐξάμετρα πρὸς κιθαρωδίαν, καὶ μάλιστα ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ἑπῶν, τὰ ὅποια μέχρι τοῦ χρόνου ἐξῆκτιωδοῦντο πάντες ὁμοίως οἱ Νόμοι τοῦ Τερπάνδρου οἷον εἶχον τὸν μόνον δακτυλικὸν ῥυθμόν, ἀλλ' ἀναφέρεται αὐτοῦ καὶ Νόμος ὀβελικός, καὶ Νόμος τραγικός. Περιετώθη δὲ μέχρις ἡμῶν ἐν διττίχῳ τοῦ Τερπάνδρου, συγκεῖμενον ἐκ μακρῶν συλλαβῶν, ἔχον νόημα ἐμφερές καὶ ὑψηλόν, καθὼς εἶνε καὶ τὸ μέτρον σεμνόν καὶ μεγαλοπρεπές.

* Ζεῦ πάντων ἀρχά, πάντων ἀγῆτως,

Ζεῦ, σοὶ πέμπο ταύταν ὕμνων ἀρχάν· (2).

Τούτους τοὺς μόνον ἐκ μακρῶν συλλαβῶν συγκεῖμένους στίχους μετεχειρίζοντο οἱ Ἕλληνας κατὰ τὰς ἱερωτάτας τελετάς. Ὁ σπονδεῖος λ. γ. (—) φέρει τὸ ὄνομα ἐκ τῆς σπονδοῆς, ὅτι οἱ παριστάμενοι εἰς τὴν θυσίαν ἐτήρουν βαθυτάτην σιωπὴν.

Ἄν καὶ κατὰ δυστυχίαν ἀπωλείσθησαν ἐντελῶς οἱ Νόμοι τοῦ Τερπάνδρου, ἐκ τῶν ὁποίων ἠδυνάμειθα νὰ γνωρίσωμεν ἀκριβέστερον τὴν ποιη-

(1) Σαπρ. Ἀπόσπ. 92.—(2) Τερπ. ἀποσπ. 1.

τικὴν καὶ μετρικὴν αὐτῶν σύνθεσιν, οὐχ' ἥττον ὅμως, ἐξ ὧτων οἱ παλαιοὶ συγγραφεῖς ἀνφέρουσι περὶ αὐτοῦ, δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς ἐπιστημότητος τοῦ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἀπεδείχθη ὁ δημιουργὸς τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς, καὶ ὁ ὁποῖος ἐξαίρετως ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, διότι προκλήθεις ἐν Σπάρτῃ κατεπρόβλεπε τοὺς ἐμυλιούς σπαρταγμούς διὰ τῶν ἄσματος καὶ κιοχρητῶν του, καὶ ἐπανάφερε τὴν πενητὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν (1).

ΛΕΣΒΙΑΚΑ
ΒΤΘΙ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ.
(Σύνγραμμα ἰδε σελ. 33).

Πλήθος. Ὁ ὅλος πληθυσμὸς τῆς Λέσβου ἀνέρχεται εἰς 120,000 ψυχὰς περίπου, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 20 χιλ. μόνον εἶνε θωμανοὶ, συζῶντες εἰρηκτικῶς μετὰ τῶν χριστιανῶν καὶ διεσπαρμένοι ἐπὶ τῆς νήσου, ποῦ μὲν συνοικοῦντες, ποῦ δὲ καὶ μεμονωμένοι· οἱ δὲ λοιποὶ 100 χιλ. εἶνε χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, γνήσιώτατοι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Λεσβίων, καθὼς μαρτυροῦντι ἡ ἱστορία, ἡ γλῶσσα καὶ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα αὐτῶν. Οἱ σημερινοὶ Λέσβιοι κοινῶς παρὰ πάντων ἐμμελοῦνται ὡς γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Διοσέων· εἶνε δὲ δραστήριοι καὶ ἐπιχειρηματῆαι, εὐφρεῖς καὶ λίαν φιλόμουτοι.

Γλῶσσα. Ἡ γλῶσσα τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς νήσου εἶνε ἡ νεοελληνικὴ, μᾶλλον καθαρῶστα ξηνικῶν λέξεων καὶ φράσεων ἀπὸ ἄλλα μέρη, ἂν καὶ ἐν ἐκάστῳ σχεδὸν χωρίῳ τῆς νήσου παρουσιάζει ἰδιωτισμούς πολλάκις δυσνοήτους εἰς τοὺς ξένους.

Πόλεις, κομποπόλεις καὶ χωρῖα τῆς Λέσβου ἀριθμοῦνται ἕως 84.

(1) Περὶ Τερπάνδρου ἰδε Α. Κυπριανοῦ ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας τόμος Δ'. σελ. 219—229.

ὑπάρχουσι δὲ πρὸς τούτοις καὶ μικρότάτα τινα χωρία ἢ ἐξοχαί.

Ἡ πολιτικὴ διαίκρισις ἀνήκει εἰς τὸν Γεν. Διοικητὴν τῆς νήσου (Μουσταφάρην), ὅστις διορίζεται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Νομάρχου (Βαλῆ) τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

Ἐπάρχουσι δ' ἐν αὐτῇ συμβούλια τέσσαρα, συγκαίμενα ἀπὸ Μωαμεθανούς καὶ Χριστιανούς συνεδριάζοντας ἐν τῷ Διοικητηρίῳ καθ' ἑκάστην ἐκτὸς τῆς Παρασκευῆς, Κυριακῆς καὶ ἐπισήμεων ἑσπερῶν. Τὰ συγκροτούμενα αὐτῶν μέλη εἶνε, εἰς μὲν τὸ Γενικὸν (ἰδαρὲ) ὁ Διοικητής, ὁ Μουτῆς, ὁ Ἀρχιερεύς, δύο Χριστιανοὶ καὶ δύο Μωαμεθανοί· εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον (χιτζαρίτ) ὁ Πρόεδρος, δύο Χριστιανοὶ καὶ δύο Μωαμεθανοί· εἰς τὸ Ἡπολιτικὸν (μαχτικεμί πεταγέτ) ὁ Καδῆς, εἰς Μωαμεθανός, καθ' εἷς Χριστιανός, καὶ εἰς τὸ ποινικὸν (τζινακέτ) ὁ Πρόεδρος, εἰς Χριστιανός, καὶ εἰς Μωαμεθανός. Εἶνε δὲ καὶ τὰ δύο ταῦτα Πρωτοδικεῖα· καὶ δὲ ὑποθέσεις εἰσάγονται διὰ τοῦ Εἰσαγγελέως.

Ἡ Νῆσος πολιτικῶς διαίρεται εἰς τρεῖς Ἐπαρχίας ἢ διαμερίσματα (Καζάδες), τῆς Μυτιλήνης, τοῦ Μολύβου καὶ τοῦ Πλωμαρίου. Διοικεῖται δὲ ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Μυτιλήνης, τοῦ Ἐποδιοικητοῦ τοῦ Μολύβου καὶ τοῦ Ἐποδιοικητοῦ τοῦ Πλωμαρίου.

Τῆς μὲν ἐπαρχίας Μυτιλήνης πρῶτεύουσα εἶνε ἡ Μυτιλήνη, ἔδρα τοῦ Διοικητοῦ καὶ τοῦ Ἀρχιερέως· τῆς ἐπαρχίας Μολύβου ὁ Μόλυβος, ἔδρα τοῦ Ἐποδιοικητοῦ (καϊμακάμη), τῆς δὲ ἐπαρχίας Πλωμαρίου πρῶτ. ὁ Ποταμός· ἔδρα ὁμοίως τοῦ Ἐποδιοικητοῦ.

Ἐκκλησιαστικῶς δὲ διαίρεται εἰς δύο ἐπαρχίας, τῆς Μυτιλήνης (πρῶτ. Μυτιλήνη) καὶ τῆς Μηθύμνης, τῆς ὁποίας πρῶτ. εἶνε ἡ Ἀγυρῶνα (ἐν τῇ Καλλονῇ).

Ἀντικρὺ τῆς Λέσβου πρὸς Ἀνατολὰς κεῖνται τὰ Μοσχονήσια, διοικούμενα ὑπὸ καϊμακάμη ἐξαρτομένου ἀπὸ τὸν Διοικητὴν τῆς Μυτιλήνης μὲ 5 χιλ. κατοίκους.

Πρὸς Βερόβῆν τῆς Λέσβου κεῖται ἡ μικρὰ νῆσος Τένεδος ὑποκαίμενη ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ἀρχιερέως Μυτιλήνης μὲ 6 χιλ. κατοίκους.

Ἡ συγκεκρινῶνα τῶν κατοίκων τῆς νήσου, ἣτις συνήθως γίνεται διὰ ἡμιόνων (1), εἶνε δυστυχῶς πολὺ δύσκολος διὰ τὸ ὀρεῖνόν

(1) Ἀριθμοῦνται ἐν τῇ νήσῳ ἡμίονοι ὑπὲρ τὰς 20 χιλιάδας, φαρβάδες καὶ ἄποιοι ὑπὲρ τὰς 30 χιλ. καὶ ἄλλα φιλὰ ζῶα, πρόβατα, αἴγες κτλ. ὑπὲρ τὰς 60 χιλ.

καὶ πετρῶδες τοῦ ἐδάφους αὐτῆς. Ἀμαξωτοὶ δρόμοι ὑπάρχουσι δύο μὴ ἀποπερατωθέντες ἀκόμη· ὁ εἰς ἄγων ἀπὸ Μυτιλήνης εἰς Καλλονὴν καὶ Μόλυβον μετοχείως, καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ Μυτιλήνης βορειανατολι-
κῶς διὰ Μανδομάδου εἰς Μόλυβον.

Δημόσια ἐκπαιδευτήρια ἐν τῇ Λέσβῳ ὑπάρχουσι πενήκοντα ἐξ προκαταρκτικά, εἰς τὰ ὅποια φοιτῶσιν ὑπὲρ τοῦς 2500 μαθηταί, ἐν Γυμνάσιον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Μυτιλήνῃ ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐν ἡμιγυμνάσιον ἐν Πλωμαρίῳ, δέκα Ἑλλη-
νηκὰ σχολεῖα (ἐν Μυτιλήνῃ, Μολύβῳ, Μανταμάδῳ, Καλλονῇ, Ἀγιάστῳ, Βατούστῃ, Ἐρεσσῷ, Ἀγία Παρασκευῇ, Παπάδῳ καὶ Πολυ-
χνίτῳ), καὶ περὶ τὰ δικοκτὼ Παρθεναγωγεῖα. Ταῦτα πάντα δι-
δοῦντα τὴν παιδείαν καὶ τὰ γράμματα, προήγαγον τοὺς Λεσβίους ἰ-
κανῶς εἰς τὸν ἀνθρωπισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐτημέρωσιν τῶν ἠθῶν.

Ἐν γένει ἐπικρατεῖ ἐν τῇ νήστῳ ὁ γεωργικὸς βίος, διότι οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων ὄντες ἰδιοκτῆται ἀγρῶν ἢ ἐλακτικημάτων, καλλιερ-
γοῦσιν αὐτὰ οἱ ἴδιοι, καὶ ἐξ αὐτῶν πρῆξονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ζῶσι δὲ πολλοὶ ἐπαγγελλόμενοι καὶ βανύστους τέχνας. Πάντας δὲ τοὺς κα-
τοίκους ἀνεξαιρέτως χαρακτηρίζουσι ἢ τραπεζοκῆ καὶ ἢ οἰκονομία. Οὔτε δὲ ὑπερπλοῦτοι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ νήστῳ, οὔτε πάλμπωχοι· οὐ-
δεὶς δὲ, θέλων νὰ ἐργάζηται, στερεῖται τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου.

Λί εὐλίμενοι πόλεις καὶ κωμοπόλεις ἔχουσι καὶ ἐμπόριον, οἷον ἡ πρωτεύουσα, τὸ Πλωμαρίον, ὁ Μόλυβος καὶ ἄλλαι. Πλοῖα δὲ μεγάλα καὶ μικρὰ ἔχει ἡ νῆσος ὑπὲρ τὰ 800.

Οἱ μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι ἐκ τῶν Λεσβίων εἶνε οἱ Μυτιληναῖοι, οἱ Πλωμαρίται, οἱ Μολυβιάται καὶ ἐν γένει ὅσοι κατοικοῦντες τὰ πα-
ράλια ἐπιδίδονται εἰς τὸ ἐμπόριον, μεταδύκοντες χάριν τούτου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, Βλαχίαν, Ῥωσίαν καὶ Αἴγυπτον προσέτι δὲ καὶ ὅσοι διατρίβουσι πλείστον καιρὸν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὡς ἐμπο-
ριον ἰδίως καὶ παντοπωλῆαι, καθὼς οἱ ἐκ Μολύβου, Πέτρας καὶ τι-
νων ἄλλων χωρίων μεταδύκοντες εἰς τὴν περὶ τὸ Ἄδριακὸν-
τιον χώραν. Οὐκ ὀλίγοι δὲ τῶν κατοίκων τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς
νήστου ἀναγκάζονται νὰ ξενιτεύωνται εἰς Σμύρνην καὶ ἄλλα μέρη τῆς
Ἀνατολῆς, ὅπου μετεργόμενοι τὴν οἰκονομικὴν, τὴν τεκτονικὴν καὶ
ἄλλας τέχνας, ἐπανέρχονται εἰς τὰς οἰκίας των, ἀφοῦ κερδίωσι τὴν
ἐπέτειον δαπάνην τῆς οἰκογενείας αὐτῶν.

Φρούρια Βυζαντινῆς κατασκευῆς ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Λέσβῳ τρία: τὸ τῆς πρωτευούσης, ἀρκούντως εὐρύχωρον καὶ οὐ μικρᾶς προσοχῆς ἀξιον διὰ τὰς ἐν αὐτῷ διξαμένας (στέρνας), τὰ ὑπόγεια καὶ ἄλλα τῶν παρελθόντων αἰώνων ἰκανῶς σπουδαῖα λείψανα. Ἐπειτα εἶνε τὸ φρούριον τοῦ Μελοῦ καὶ τὸ τοῦ Σιγρίου, κατὰ πολὺ μικρότερα. Ἐν ταῖς φρουρίαις ταύταις φυλάσσεται ἀρκετὸς σῖτος, ἀνακειόμενος κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς.

Ἀρχαιοτάτες Ἑλληνικῆς ἰδίως ἐποχῆς, περιφράγματα λιμένων, ὕδραγωγεῖα, κτίρια, ἀγάλματα, ἐπιγραφαί, λάρνακες, στήλαι κλπ. σώζονται πολλὰ κατὰ τὰ μέρη αὐτῆς Μυτιλήνης, Μόριαν, Ἐρεσσόν, Θερμὴν καὶ ἀλλαχοῦ. Τὰ εἰς Μόριαν μέγιστα ὕδραγωγεῖα εἶνε ἀληθῶς ἀξία θαυμασμοῦ, μετὰ παρέλευσιν οὗο χιλιάδων ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα καλῶς διατηρούμενα. Ἀνακταρῶν δὲ τυχεῖων ἐν Μυτιλήνῃ καὶ Ἐρεσσῷ γινομένων, ἐκθρόνιζοντο καθ' ἑκάστην πλείστα διαφόρων ὑποθέσεων καὶ ἐπιγῶν Ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας μνημεῖα, φέροντα τὸν τύπον τῆς εὐφρίας τῶν ἡμετέρων προγόνων.

Μοναστήρια ὑπάρχουσι τρία ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μυτιλήνης: τὸ Δαμάνατριον, κείμενον παρὰ τὸν Πολιγῆτον, τὸ Πιθάριον πλησίον τῆς Ἐρεσσου (ἀμρότερα μικρὰ), καὶ τὸ Γύφηλδον Μοναστήριον ἀξιολογώτερον τῶν ἄλλων, ἐπὶ τοῦ Ὀρδύμνου πλησίον τῶν Τελωνίων. Ἐν δὲ τῇ ἐπαρχίᾳ Μηθύμνης πλησίον τῆς Ἀγυρωῦνος κεῖται τὸ τοῦ Λεϊμῶνος ἀνδρῶν καὶ γυναικείων ἀπέχουσι δὲ ἀπ' ἀλλήλων ἡμίσειαν ὥραν, ὄντα ἀμρότερα Στοιροπηγικά καὶ ἐξαρτώμενα ἀμέσως ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ Μηθύμνης ὑπάρχον ἐτι δύο ἄλλα μοναστήρια Κρεωκόπος καὶ Περιβολή, τὰ ὁποῖα διελύθησαν, τὰ δὲ κτήματα αὐτῶν ἔγειναν τῆς Κυβερνήσεως.

Καὶ πλησίον τοῦ Κάτω - Τρίτος ὑπῆρχε μοναστήριον, τοῦ ὁποίου τὰ κτήματα νῦν νέμεται τὸ Νοσοκομεῖον Μυτιλήνης. Λέγεται δὲ κατὰ παράδοσιν, ὅτι ἐνταῦθά εἶνε ἡ χώρα, τὴν ὁποίαν τὸ παλαιὸν ἡ Μυτιλήνη ἐχάρισεν εἰς τὸν σοφὸν ἡγεμόνα τῆς Πιστακῶν διὰ τὰς μεγάλας πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις.

Περί τῆς νήτου εὐρίσκονται καὶ τινὰ νητιῖα: ὡς ἀντικυ τῆς Μόριας, τῶν Παμφύλων, τῆς Θερμῆς, τῆς Κυθῶνας· ἀντικυ τοῦ Μανδαμάδου τὰ λεγόμενα Τοκιάκια, ἀντικυ τῆς Σοκαμηγιᾶς Ὑραλός

τις ἀντικρου τῆς Πέτρας, τῶν Τελωνίων ἢ Γαθαθά, τοῦ Σιγρίου, ἐντὸς τοῦ κόλπου τῆς Καλλονῆς, ἀντικρου τῆς Ἐρετσσοῦ, καὶ ἔμπροσθεν τοῦ Μαλέα Ἰκρωτ. σκόπελός τις ὀνομαζόμενος Χα β ι κ ρ ὀ π ε τ ρ α.

Ἡ νῆτος Λέθρος δικαίως κηυᾶται, ὅτι ὑπῆρξε τὸ πάλαι πα-
τρὶς πολλῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, μάλιστα σοφῶν καὶ ποιητῶν. Τοιοῦτοι
ὑπῆρξαν ὁ Πιττακός, ὁ Ἀλκαίος, ὁ Τέρπανδρος, ὁ Ἀρίων, ὁ Θεό-
φρακτος, ὁ Ποτάμων, ὁ Λιτθῶνας, ὁ Θεοράνης, ὁ Φανίας, ὁ Ἐλ-
λάνικος, ὁ Λέτγης, ὁ Φρόνις, ὁ Χάρης, ὁ Κράτιππος, Ἀριστοτέλης
ὁ Μυτιληναῖος καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἐκ δὲ τῶν γυναικῶν διακρίθηται
ἡ Σαπφώ, ἡ Ἥριοννα, ἡ Παερσίλη, ἡ Δαμοσίλη καὶ ἄλλαι.

Ἄν καὶ τὸ κλίμα τῆς νήτου εἶναι εὐκρυτον καὶ ὁ χειμῶν μέτριος,
συνέδη ὁμως πρὶ τριάκοντα ἐτῶν (1850 Ἰανουαρίου 11—12) ψυ-
χος ὀρμύτατος κατόπιν ἀκατακλύστων σχεδὸν αἰμηναιῶν βροχῶν,
ὅτε τὸ θερμοῦμετρον εἶχε κατέλθει μέχρι τοῦ 8^ο βαθμοῦ. Τὸ ἔκτα-
κτον καὶ μοναδικὸν ἐκεῖνο ψῦχος ἔκαυτε καὶ κατέστρεψε σχεδὸν τοὺς
ἐλαιῶνας καὶ τὰ λοιπὰ δένδρα τῆς νήτου, ἡ δὲ ζῆμια εἶχεν ἀνέλ-
θει εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια λιρῶν. Ὁμοίως ἀξιοσημειώτος ὑπῆρξε
καὶ ὁ χειμῶν τοῦ 1879 διὰ τὴν ὀρμύτητα καὶ τοὺς παγετούς· ἡ δὲ
τελευταία περὶ τὰ μέτα Μαρτίου χιῶν ἐπροξένησε μεγάλην βλάβην
εἰς τὰ λεμονόδένδρα, κατὰ μέρος δὲ καὶ εἰς τὰ ἐλαιόδένδρα..

Λίαν καταστρεπτικός καὶ ἀπαίσιος διὰ τὴν Λέθρον ὑπῆρξε καὶ ὁ
φρικώδης σεισμός ὁ συμβᾶς τὴν 23 Φεβρουαρίου, ὥραν 6 μ. μ. τοῦ
1867, τοῦ ὁποῦ οὐδεμία ὑπόγειος βοή οὐδὲ κρῖτος προηγήθη· μόνον
ὁ ἀῆρ ἦτο κατὰ τι βαρῆς. Περὶ τὴν δούτην τῆς ἡλίου εἶχε κλονθῆ
ἡ γῆ σφοδρότατα. Κατ' ἀρχὰς αἱ ὄροραὶ καὶ τὰ ἀώματα τῶν οἰκιῶν
διεβράχθησαν, μετ' ὀλίγον δὲ κατέπεσαν καὶ αὐταὶ αἱ οἰκίαι· καὶ ὅ·οι ἐλα-
θον κειρὸν νὰ σωθῶσιν, ἐπὶ ὥρας ἑλοκλήρους ἐθεῶντο τὸ ἔδαφος σειό-
μενον μετὰ τρομερῶν κρῖτων, ἐθεῶντο συγκρούσεις φρακαλαίς, καὶ τέλος
ἀνυψάσεις καὶ καταβάσεις τοῦ ἔδαφους, αἵτινες οὐδὲν σχεδὸν ἄφησαν
ἔρριον. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀπορράδος ἐκείνης ἡμέρας ἐπενήρχοντο οἱ σει-
σμικοὶ μετὰ ὑπογείων κρῖτων ἐπὶ μῆνας ὀλοκλήρους. Ἐν τῇ πόλει
Μυτιλήνῃ εἶχε γίνεαι μεγάλη καταστροφή. Πολλοὶ ἦσαν οἱ φονευθέν-
τες ὑπὸ τὰ ἐρείπια, πολὺ δὲ περιστότεροι οἱ φρικαλέως ἀκρωτηρια-
σθέντες. Ὁμοίως καὶ εἰς τὰ χωρία ἡ συμφορὰ ἦτο μεγίστη. Αἱ
μεγάλαι κωμοπόλεις Καλλονή, Ἁγία Παρκευῆ, Μίλυθος εἶχον

καταβρέυεται. Ὁ Κολομηράδος εἶχεν ἐξαρκησθῆ· ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν
θυμάτων καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον πληρωμένων καὶ φονευμένων εἶχεν
ὑπερβῆ τοὺς χιλίους.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΕΝ ΔΑΚΡΥῒ ΕΠΙ ΤΟΥ ΜΝΗΜΑΤΟΣ
ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ ΜΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΛΕΙΨΤΟΥ.

Γεννήθηκες τὸ Σκόπελο στ' ἄτυχο στεροχωρὶ,
ἦτον ἐνὸς ζευγαῖ παιδὶ πολύτιμο-ἀγῶρι.
Μικρὸ μικρὸ στερήθηκε τὸ ἄτυχο πατέρα,
τοῦ ἔμειναν τ' ἀδελφὰ του καὶ ἡ καλὴ μητέρα.
Οἱ δρόμοι δὲν τὸ εἶδανε ὡσάν παιδὶ νὰ παίξῃ,
οὔτε ἡ γῆ τὸ χάριξε ἐπάνω της νὰ τρέξῃ.
Εἶχε παιγνίδι τὸ χαρτί, γὰρ τὸ μάθημά του,
εἶχε τῆς χάριτες μαζί, τὴν ἀρετὴ κοντά του.
Ἄν ἦτο καὶ ἀνήλικο, παιγνίδια δὲν ζητοῦσε,
μὲ τῆς παιδείας τὰ μαλλιά ἐπαίξε καὶ γλεντοῦσε.
Ἐκεῖ ὅπου τὰ ἐπαίξε καὶ τὰ γλυκοφιλοῦσε,
πολὺ σφιγκτὰ περδεύθηκε καὶ τὴν ἀκολουθοῦσε.
Τότε αὐτὴ τὸν ἔφερε ἐκεῖ ποῦ κατοικοῦσε,
στὴ χώρα ποῦ γεννᾷ σοφοὺς ποῦ κελαδοῦν αἱ Μούσαι.
Δεκάξῃ ἦτανε χρονῷ Σεπτέμβριος ὁ μῆνας,
σάν εἶδε τὸ Γυμνάσιο καὶ τὰς κλεινάς Ἀθήνας.
Ἄριστα ἐπαιρνε βαθμὸ πάντα στὰς ἐξετάσεις,
αὐτὸ τὸ ζευγαδόπουλο, Ἀθήνα, μὴ ξεχάσης.
Χ α ρ ἄ λ α μ ο τὸ ἔλεγαν ὄνομα γνωρισμένο,
θερῶ καὶ στὸ Γυμνάσιο εἶνε χρυσογραμμμένο.
Καθηγηταὶ καὶ σύλλογοι ὅλοι τὸ ἐκτιμοῦσαν,
οἰκότερο βασιλικὸ κατ' ἔτος τὸ ζητοῦσαν.

Πρὶν τὸ Πανεπιστήμιον νὰ τελειώσῃ ἀκόμα
 ἦλθε γιὰ νὰ ξεκουραθῆι στὸ πατρικὸ τοῦ δῶμα.
 Ἦλθε γιὰ νὰ ξεκουραθῆι καὶ πάλιν νὰ γυρίτῃ,
 εἶχε σκοπὸ τὴ φίλην του νὰ μὴ ἀποχωρίτῃ.
 Οἱ φίλοι του καὶ συγγενεῖς τοῦ στήτανε παγίδα,
 διδάσκαλος ἑλληνικὸς νὰ μείνῃ στὴν πατρίδα.
 Μῆνας ἐννιά ἐδίδαξε στὸ αὐτοῦ Πλωμάρι
 καὶ ἦτο τῆς Γέρας καύχημα τοῦ Ποταμοῦ καμάρι.
 Μόλις εἰκοσιδύο φορὰς εἶδε νὰ ἀνθῆ τὸ κλῆμα,
 καὶ ἡ τύχη τοῦ ἐξῆλευσε καὶ πρόκοψε τὸ νῆμα.
 Τὸ νῆμα ἐποὺ ἤθελε χρυτὸ πανὶ νὰ γένῃ,
 συνέπεσαν ἡ μαύρη γῆ νὰ λάχῃ πεινατμένη.
 Δὲν εἶρε γίλια σώματα ἀντάλλαγμα νὰ πάρῃ,
 νὰ μᾶς χάριτῃ τῆ χαρά, τῆ θόξα, τὸ καμάρι.
 Στὸν θάνατόν του ἦτανε τὰ γόρτα μαρκωμένα,
 καὶ τὰ λιθάρια τ' αἴψυγα τοῦ θρόνου βουρκωμένα.
 Ὅλα τὰ πρόσωπα θολὰ καὶ παραπονεμένα,
 σχολεῖα καὶ μαθήματα στὴ λύπη βουτυγμένα.
 Ἀλλοδαπὸν καὶ ἂν βουτυγθῆ ἡ Γέρα στὸ μελάνι,
 ἔχατεν ἕνα θησαυρὸ, σήμερ᾽ ἄλλον χάνει.

Ὁ ἀγράμματός Ποιητὸς

Δ. ΠΕΤΡΟΥ.

Τρία καλὰ ἀποτελέσματα προέρχονται ἐκ τῆς τάξεως: ἀνακου-
 ρίζεται τὸ μνημονικόν, οἰκονομίζεται ὁ χρόνος, διατηροῦνται τὰ πράγ-
 ματα.

Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι κλειδωνιά, τῆς ὁποίας κλεῖς εἶνε ἡ μελέτη.

Τὸ νομίζειν πρᾶγμα τι ἀκατόρθωτον εἶνε τὸ μέτρον, δι' οὗ καθι-
 στῶμεν αὐτὸ τριπλόν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΒΡΑΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ.

(Συνίχεια καὶ τέλος τῆς σελ. 39).

Τῆς δὲ ἐβραϊκῆς ποιήσεως τὰ εἶδη εἰνε εἷς ἢ προφητικὴ, ἢ ἐλεγευστικὴ, ἢ διδακτικὴ, ἢ ᾠδὴ, τὸ εἶδός τινος καὶ τὸ ὄραμα.

A'. Ἡ προφητεία (ἔβρ. *nebi'a*) σχεδὸν πάντοτε ἐκφράζεται διὰ λόγου ποιητικοῦ διότι πάντοτε εὐρισκομεν ἐν αὐτῇ τὸν παραλληλισμὸν, τὰς ποιητικὰς εἰκόνας καὶ τὸ ὕψηλόν καὶ ἐξοχὸν τῆς γλώσσης, τὰ ὅποια εἶνε οἱ ἀληθεῖς χαρακτῆρες τῆς ἐβραϊκῆς ποιήσεως. Οἱ ἀρχαῖοι προφήται ἐξήγγελλον τὰς θείας αὐτῶν προφῆσεις ὑπὸ τὸν ἦχον μουσικῶν ὀργάνων (1) ὅθεν συμπεραίνομεν, ὅτι μεταχειρίζοντο καὶ ἠΐθεσαν ἀλόγονοι τοιαύτων ἤτις ἐπέπευ νὰ συμφωνῇ πρὸς τὴν μουσικὴν. Οἱ προφῆται, λέγει ὁ Λάβιθιος, τῶν ὁποίων αἱ προφῆσεις περιέχουσι τὰ διδακτικώτατα μαθήματα, κατέφευγαν εἰς τὴν συνδεδωμένην τῆς ποιήσεως, ὅπως ἐγγραζέωσι αὐτὰς βιβλίως εἰς τὰ πνεύματα τῶν συγγρόων, καὶ ευστήσωσι αὐτὰς εἰς τὴν μνήμην τῶν μεταγενεστέρων. Παράδειγμα τοῦτου ἔχομεν τὴν προφητικὴν ᾠδὴν, τὴν ὁποίαν κατὰ θεῖαν διαταγὴν καὶ ἐμπνευσίαν ἔγραψεν ὁ Μωϋσῆς ἵνα μάθωσι αὐτὴν οἱ Ἰσραηλίται καὶ διατηρῶσιν ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν (2).

B'. Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἰληγματος ποιήματος, πληγῆς ἀναμφιβόλως, λέγει ὁ Λάβιθιος, ἀπὸ τῆς ἐπιμα τῶν νεκρωσίων τῶν ἐστῶν. Ἡ ὑπερβολὴ τῆς λύπης καὶ ἡ ἰδέα, ὅτι καὶ δίκαιον καὶ καθῆκον εἶνε νὰ ὀδύρεται τις, ὅσον τὸ δυνατόν, πικρότερον διὰ τὸν θάνατον τῶν οἰκείων, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ προσκαλῶνται εἰς τὰς κηδείας ξένοι ἄνθρωποι (καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γυναῖκες) μεσθόμενοι ἐπὶ γρήμασι, ἵνα κλαίωσιν. Ἐντεῦθεν δύο εἶδη θρήνου προέκυψαν, τὸ μὲν ἐν φυσικόν, τὸ δὲ ἄλλο τεχνητόν. Καὶ οἱ μὲν φυσικοὶ θρήνοι εἶνε στεναγμοὶ καὶ ὀδυρμοὶ ἐκφραζόμενοι διὰ λέξεων γοερῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν καὶ ἀνεπιτηθεύτων καὶ διὰ φράσεων συντόμων· οἱ δὲ τεχνητοὶ προσεγγίζουσι μὲν ἀληθεῶς εἰς τοὺς φυσικοὺς, ἀλλὰ δὲν περιορίζονται εἰς ἀπλοῦς σχετλιασμούς, ἀλλ' ἐκφράζουσι

(1) «Καὶ ἔσται, ὡς ἂν εἰσελθῆτε ἐκεῖ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃς ἡρώδῃ προφητῶν καταβαίνοντων ἐκ τῆς Βαβυλῆ, καὶ ἐμπροσθεν αὐτῶν νέβλα, καὶ τόμπανον καὶ πόδιον, καὶ κινύρα, καὶ αὐτοὶ προφητεύοντες». (Βασιλειῶν Α'. 10,5).

(2) Δεσπερονομίου λβ. 19—22.

τὸ αἰσθημα τῆς λύπης μᾶλλον ἐπιτεταθευμένως. ἤκοῦσθαι δὲ καὶ βυβλίαν τινα, ψαλλόμενοι ἐνώστε πρὸς τὸν αὐλόν.

Τοῦ πρώτου εἶδους τῶν θρήνων παραδείγματα εὕρισκονται ἐν ταῖς βίβλοις τῶν Βασιλειῶν καὶ παρὰ τῶ Ἱεραμίου (1). τοῦ δὲ δευτέρου ἀπαντῶμεν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ τοιοῦτον εἶνε μάλιστα τὸ παρὰ τῶ Ἱεζεκιήλ ἐλεγείον εἰς τὴν Τύρον καὶ εἰς τὸν βασιλέα αὐτῆς, καθὼς καὶ πολλοὶ τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαβὶδ (2).

Γ'.) Τῆς διδασκατικῆς ποιήσεως (ἔθρ. μασκλ) σκοπὸς εἶνε ἡ διδασκαλία τῆς ἀρετῆς. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν οἱ διαπρίποντες κατὰ τὴν εὐφυΐαν, τὴν σύνεσιν καὶ τὴν μακρὰν πᾶσαν μετέδιδον τὰς γνώσεις αὐτῶν εἰς τοὺς ἄλλους, περιλαμβανόντες αὐτοὺς ἐν μικρῷ τινι κρημῷ παραγγελέμων καὶ ἀξιωματικῶν. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀποθαίνωσιν ἀποτομοί, ἔπραξον μόνον παραγγελέματα προφερόντες, ἐφροντίζον νὰ τὰ περιβάλλωσι μὲ τὸ χάριεν καὶ κομψὸν ἔθνος τῆς ποιήσεως. Διδακτικὰ βιβλία τῆς θείας Γραφῆς εἶνε πολλὰ εἰς γλῶσσαν ποιητικὴν αἱ Παροιμίαι τοῦ Σολομῶντος, ἡ Ἐκκλησιαστής, τινὲς τῶν ψαλμῶν καὶ κατ' ἔξοχὴν οἱ καλούμενοι ἀθραβητικοί, ἡ Σοφία τοῦ Σολομῶντος καὶ ἡ Σοφία Σειράχ. Καὶ ἡ μὲν βίβλος τῶν Παροιμιῶν εἶνε ἡ τελειοτάτη εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως. Αἱ παροιμίαι ὅς ἀπορρήγματα πρέπει νὰ ᾖνε σύντομοι καὶ βραχεῖαι, καὶ νὰ ἐρεθίζωσι καὶ νὰ προσβάλλωσι τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου ὡς διὰ κέντρον· ὁ δὲ Σολομῶν παραβάλλει πολὺ εὐστόχως τὰς Παροιμίας πρὸς μῆλα χρυσὰ λάμποντα διὰ σκεύους ἀργυροῦ, δηλ. τὰς γνώμας τῶν σοφῶν παριστανόμενας διὰ τῶν παροιμιῶν φράσεων. Τὸ βιβλίον τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ δὲν περιέχει γνωμικὰ, καθὼς αἱ Παροιμίαι, ἀλλὰ πραγματεύεται μόνον περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.—Ἡ Σοφία Σολομῶντος φαίνεται ὅτι συνετάχθη ὑπὸ Ἑλλημιστοῦ τινος Ἰουδαίου θελήσαντος νὰ μιμηθῇ τὰ διδασκατικὰ τῶν Ἑβραίων ποιήματα.—Τελευταίον ἡ Σοφία Σειράχ εἶνε ἐπιτυχὴς μίμησης τῶν Παροιμιῶν, διότι μεγάλη ὁμοιότης εὕρισκεται ἐν αὐτῇ καὶ κατὰ τὰς ἐνοίας καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν.

Δ'.) Ἡ ᾠδὴ (ἔθρ. σιρ) εἶνε ποιήματα προσωρισμένον νὰ ψάλληται ἢ διὰ μόνους τῆς φωνῆς, ἢ καὶ ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν μουσικῶν ὀργάνων· ἐγεννήθη δὲ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως ἐκ τῶν περιχαρῶν αἰσθημάτων τῆς ψυχῆς ἐκ τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τοῦ θαυμασμοῦ. Ἰδιαιτέροι χαρακτῆρες τῆς ᾠδῆς

(1) Ἱεραμίου κς'. 48.—(2) Ἱεζεκιήλ κς'. καὶ κς'.

εἶνε τὸ ἴδῃ καὶ τὸ ὑψηλόν. Οἱ πλεῖστοι τῶν ψαλμῶν καὶ ἄλλα ἔσματα τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἀνήκουσι εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ποιήσεως.

Ε') Τὸ *Βιβλίον* ὀρίζεται ποίηλα κατὰ μὲν τὴν ἑκτασιν μέτριον, κατὰ τὸ ὕψος ἴσον καὶ ὀμαλόν, κατὰ δὲ τὴν ὑπόθεσιν ἀπλοῦν καὶ φυσικόν. Μάλιστα οἱ ἱστορικοὶ ψαλμοί, προωρισμένοι εἰς ὕμνον τῶν μεγαλειῶν τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς διηγήσεως συμβάντων καὶ θαυμάτων, ἀνάγονται εἰς ταύτην τὴν ποίησιν.

ΣΤ') Τὸ δὲ *Δράμα* εἶνε ποίηλα, τὸ ὅποσον δὲν περιγράφει τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρειτίχει αὐτὰ τὰ πρόσωπα εἰς τὴν σκηνήν, καὶ περὶστάνει ταῦτα κρᾶττοντὰ καὶ λαλοῦντα. Δραματικὰ τεμάχια εὐρίσκονται πολλὰ ἐν τῇ θεῷ Γραφῇ, καὶ ψαλμοὶ δὲ τινες καὶ προφητεῖαι περιέχουσι πρόσωπα· ἀλλὰ τὰ πολλὰ λόγου ἕνεκα δραματικὰ ποιήματα εἶνε δύο, τὸ *Ἄσμα* τῶν ἁμαρτωρῶν, τοῦ ὁποίου τὰ διαλεγόμενα πρόσωπα εἶνε ὁ νωμῆς καὶ ἡ νύμφη, καὶ τὸ *βιβλίον* τοῦ *Ἰωβ*, τὸ ὅποσον κατὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ εἶνε ποίηλα τελειότατον.

Η ΑΛΗΘΕΙΑ.

Ἡ πρακτικὴ ἐννοία διδασκτικωτάτη εἰκὼν ὑπὸ μαρτὴν γυναικὸς παρτιτάνει τὴν ὑπερτάτην τῶν ἀρετῶν, τὴν ἱεράν Ἀληθειάν, ἣτις εἰς μὲν τὴν μίαν χεῖρα κρατεῖ τὴν ἱεράν Γραφήν, διὰ δὲ τῆς ἄλλης δεικνύει τὸν Οὐρανὸν ὡς ἀμειβὴν εἰς τοὺς ὀπαδοὺς αὐτῆς. Τὸ πρόσωπον τῆς εἶνε ὠραῖον καὶ γλυκὺ, φωτιζόμενον ὑπὸ θεῶν ἀκτίνων· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς εἶνε ἐστραχημένοι πρὸς τὸν οὐρανόν, ὑπὸ δὲ τοὺς πόδας αὐτῆς πατεῖ τὸν ἀνημμένον δαυλὸν τοῦ φανατισμοῦ, τὰς ἀλύσεις τῆς δουλείας καὶ τὸ εἰδεχθῆς καὶ μυστῶν τέρας τῆς δεισιδαιμονίας. Καὶ φανατισμὸς μὲν εἶνε δυφλὸς καὶ ἀλογος πρὸς τὴν θρησκείαν ζῆλος, φανατισμὸς δὲ ὁ θεομανθῆς. Ὁ ζῆλος τοῦ φανατικοῦ εἶνε ὁμοιος μὲ τὴν παρά φύσιν θέρημν τοῦ πυρέσσοντος· κυριεύονται δ' εὐκόλως ὑπὸ φανατισμοῦ ὅσοι ἔχουσιν ἀταρεῖς καὶ κροτεινάς ἰδέας περὶ τῆς θρησκείας καὶ προλήθεις βελθέως ἐξήκωμένας. Ὅσοι ὁμως ἔχουσιν ἀγνὸν τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα καὶ ἀληθῆ πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν, οὗτοι οὐδαμῶς εἶνε φανατικοί, διότι ἡ θεία

Η ΑΛΗΘΕΙΑ.

διδακταλικά του Ευαγγελίου επενεργούσα ἐπὶ τῆς καρδίας των ἐξευγμάνει· καὶ ἐξωτερικῶς τὸν θρησκευτικὸν αὐτῶν ζῆλον καὶ διατηρεῖ αὐτὸν ἀμίαντον τῆς ῥυπαρότητος τοῦ φανατισμοῦ. Ὁ φανατισμὸς εἶνε ἀρχαιότατος, ὅσον καὶ ἡ ἱστορία τῶν ἐθνῶν. Παραδείγματα αὐτοῦ ἀπειρα εὐρίσκωμεν οὐχὶ μόνον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ, ἐνθα βλέπομεν τοὺς Ἀρειανούς καὶ ἄλλους αἰρετικούς κατεχομένους ὑπὸ λυσσώδους φανατισμοῦ, τοῦ ἑποίου ὄμματα ὑπῆρξαν οἱ χριστομίμητοι ἐκεῖνοι πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας Ἀθνατικοί, Χρυσόστομοι καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι. Ἡ δὲ ὀρθόδοξος ἡμῶν ἐκκλησία πάντοτε διεκρίθη διὰ τὸ ἀνεξίτητον φρόνημα τῶν ὁπαδῶν της καὶ διὰ τὴν πρὸς πάντας ὁμοδόξους καὶ ἁλλοδόξους ἀδελφικὴν ἀγάπην αὐτῆς, ἀκολουθοῦσα τὸ ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἔστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωάννου ιγ'. 35).

Δουλεία λέγεται ἡ κατάστασις τοῦ δούλου, Ἡ αἰσχυρότερα δουλεία εἶνε τὸ νὰ δουλεύῃ τις εἰς τὰς κακὰς ἐπιθυμίας καὶ ἀγενεῖς καὶ ποταπάς ὀρέξεις τοῦ σώματος· πρὸς ταύτην δὲ ἀντικειται ἡ ἀληθῆς ἐλευθερία, τὴν ὅποιαν χορηγεῖ ἡ ἀλήθεια, περὶ τῆς ὁποίας λέγει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς « Γινώσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς » (Ἰωάνν. ἡ. 32). Δεισιδαιμονία δὲ λέγεται ἡ ἐξ ἀμαθείας δικφοβὰ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος καὶ ἀπομακρυνσις ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας. Πιστεῖται λοιπὸν ὁ δεισιδαιμόμων, ἀλλὰ κακῶς πιστεῖται, καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρει τοῦ ἀπίστου, ὅστις οὐδαμῶς πιστεῖται· μεταξύ δὲ δεισιδαιμόνος καὶ ἀπίστου εὐρίσκεται ὁ κατ' ἐπίγνωσιν εὐσεβής, βροῦζων τὴν μέτην ὁδὸν· διότι αἱ μεσότητες εἶνε ἀρεταί, τὰ δὲ ἄκρα κακία, κατὰ τὸν φιλόσοφον Ἀριστοτέλην (Ἠθικά Β'. 5'). Ἄς γνωρίσωμεν λοιπὸν τὴν ἀλήθειαν, δηλ. ἄς γείνωμεν πιστοὶ ὁπαδοὶ τοῦ εἰπόντος « Ἐγὼ εἶμι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ » (Ἰωάν. ιδ'. 6), καὶ ἡ ἀλήθεια θὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ καὶ ἀπὸ τὸν ἄγριον καὶ λυσσαλέον φανατισμὸν, καὶ ἀπὸ τὴν κτηνώθη δουλείαν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀμαθῆ καὶ τερατώδη δεισιδαιμονίαν.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΕΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗ: ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ.

Πρό τεσσάρων ἐτῶν συνεστήθη ἐν τῇ πόλει Μυτιλήνῃ ἡ «Ἐργατικὴ Ἀδελφότης», τῆς ὁποίας μέλη δύνανται νὰ ᾖνε οἱ μόνον οἱ ἀνήκοντες εἰς τὰς διαφόρους τέχνας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν πολιτῶν οἱ βουλόμενοι. Σκοπὸς τῆς Ἀδελφότητος ταύτης εἶνε ἡ κατὰ τὸ ἐνὸν προαγωγή καὶ ἀνάπτυξις τῶν τεχνῶν καὶ ἡ ἐκ τοῦ ταμείου αὐτῆς σύστασις σχολείων, πρὸ πάντων διὰ τὴν ἐργατικὴν τάξιν, καὶ ἐν γένει ἡ ὑποστήριξις τῆς παιδείας, σκοπὸς τῶ ὄντι ἱερός, τοῦ ὁποίου παντὶ σθένει ἐπιδιώκεται ἡ πραγματοποιήσις. Ἐορτὴ δὲ τῆς Ἀδελφότητος ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ αὐτῆς ὁρίσθη ἡ πρὸ τῆς 17ης Φεβρουαρίου (καθ' ἣν τελεῖται ἡ μνήμη τοῦ Νεομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Βελαντίου) Κυριακῇ.

Τὴν 15ην λοιπὸν τοῦ ληξάντος Φεβρουαρίου μεγαλοπρεπῆς ἀρχιερατικὴ λειτουργία ἐτελέσθη ἐν τῷ μικρῶν ἀπέχοντι τῆς πόλεως ἱερῷ ναφ τῆς Χρυσομαλλούτης, ἐνθα εὐρίσκεται ὁ τάφος τοῦ μάρτυρος, ἱεουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἁγίου Μυτιλήνης, ὑπὲρ τῶν ἰδρυτῶν, εὐεργετῶν, ὀφρητῶν, ἐρῶν καὶ ἀπάντων τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητος. Μετὰ δὲ τὴν λειτουργίαν ὁ Ἅγιος Μυτιλήνης Κ. Κωνσταντῖνος Βαλλιιάδης, ὁ Μακαριώτατος Π. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Κ. Καλλίνικος, οἱ Δημογέροντες τῆς πόλεως, οἱ Ἐφοροὶ τῶν σχολείων, ὁ Γυμνασιάρχης μετὰ τῶν Καθηγητῶν καὶ Διδασκάλων, καὶ πλῆθος πολιτῶν συνήλθον εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Ἐφορίας τῆς Ἀδελφότητος λαμπρῶς κεκοσμημένον καὶ σημαιστετέλιστον Κατάστημα αὐτῆς. Πρῶτος δὲ ὁ ἀξιότιμος Ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος καὶ Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος κ. Ἰωάννης Γιαννόπουλος ἀναστάς ὡμίλησε μετὰ γλαυρότητας, ἐκθέτας τὰ προτερήματα τῆς ἐργασίας, τῆς τε σωματικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς, καὶ προτρέψας τοὺς ἐργάτας ἀδελφοὺς νὰ ἐπιδίδωνται ὀρατηρίως καὶ μετὰ ζήλου ἕκαστος εἰς τὴν

λαγοῦσαν αὐτῷ ἐργατίαν. « Ἀδελφοί, εἶπεν ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος, τὸ μὲν πάλαι ἡ ἐργασία θεωρεῖτο ἀνήκουσα εἰς τοὺς δούλους καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς ἐλευθέρους. Ἄλλ' ὁ Χριστιανισμὸς καταστρέψας τὴν δουλείαν διὰ τοῦ « ἐν Χριστῷ οὐκ ἐν δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος » μετέβαλε πάντας ἡμᾶς εἰς ἐργάτας. Ναί, εἰς ἐργάτας· διότι διὰ τῆς ἐργατίας προῶνται καὶ εὐδαιμονοῦσι τὰ ἔθνη. Στρέψατε τὰ βλέμματά σας πρὸς τὴν σοφὴν καὶ χριστιανικὴν Εὐρώπην· οὐδεὶς, οὐδεὶς τῶν κατοίκων αὐτῆς μένει ἀργός ἀπὸ τοῦ κατωτάτου χειρῶνακτος μέχρι τοῦ ἀνωτάτου ἀρχοντος· ἐντεῦθεν λοιπὸν πηγάζει ἡ εὐημερία καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν. Ἀκολουθῶς ὁμιλήσας περὶ τῆς ὁμοιοῦσας, ἣτις ὀφείλει νὰ διέπῃ τὰ τοιαῦτα σωματεῖα τὰ ἐπιδιώκοντα ἐθνωφελεῖς σκοποὺς, κατέπαυσε τὸν λόγον ἐν μέσῳ βαγθαίων χειροκροτησεων.

Τὸν προλαλήσαντα διεδέχθη ὁ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Παρθενωγαγεῖῳ Καθηγητῆς τῶν Ἑλληνικῶν κ. Γεώργιος Γρηγοριάδης, ὁ ὁποῖος λαβὼν ὡς θέμα τὸ ὑπεράνω τῆς θύρας ἐπιγεγραμμένον « Ἐν τῇ ἐργατίᾳ ἡ ζωὴ » τρανώπατα ἀπέδειξε τὴν ὀρθότητα τοῦ ἀπορρέγματος τούτου, ἀναδραμῶν εἰς τε τὴν ἱερὰν Γραφὴν καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ διὰ πολλῶν παραδειγμάτων ἐπικυρώσας τὰ λεγόμενα. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τοῦ ὅτι ἡ ἐργασία θεθὲν ἐπιβάλλεται εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως, ἀρχοντας καὶ ἀρχομένους, πλουσίους καὶ πένητας, προσέθηκε τὰ ἐξῆς: Σύμπαντες με τοὺς ἀναριθμήτους φειγοβόλους ἀστέρους τοῦ ἐργάζεται. Ὁ λαμπρὸς καὶ εὐεργετικὸς ἥλιος ἐκάστην πρωΐαν ἀρχίζει τὸ ἡμεροκάματόν του ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν, καὶ ἄρου κατὰ τὴν ἡμέραν, ὡς ἄριστος καὶ φιλοπνῶτατος ἐργάτης, διατρέξῃ ὅλον τὸν οὐράνιον ὄβλον θερμαίνων καὶ φωτίζων, τὸ ἑσπέρας καταβαίνει ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα ὄχι διὰ ν' ἀναπαυθῆ, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ εὐεργετικὸν του στάδιον εἰς τοὺς ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα ἀντίποδας ἡμῶν. Ἡ γλυκεῖα καὶ μαγευτικὴ σελήνη καὶ αὐτὴ ἐργάζεται, μετριάζουσα ἐπαισθητῶς τὸ ἀπείσιον νικητικὸν σκότος, καὶ ἀξίως ἀντικαθιστῶσα τὸν λαμπτῆρα τῆς ἡμέρας. Οὐχ' ἦττον οἱ ἄγγελοι κατὰ τὴν ἀγίαν Γραφὴν εἶνε λειτούργη κα πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελιόμενα καὶ ὑπηρετοῦντα τὰς βουλάς τοῦ Ὑψίστου. Τέλος καὶ αὐτὸς ὁ ἀγαθὸς Θεὸς

οὐχι μόνον ἐργάτην ἀπὸ δημιουργήτας τὸν ὠραίον τοῦτον κόσμον, ἀλλὰ καὶ ἀδιακόπως ἐργάζεται συντηρῶν αὐτὸν διὰ τῆς Προνοίας του. Ὅπως δὲ προεῖπεν τοὺς ἀκροατὰς ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ζειδωρὸν ἐργατίαν, ζωηρότατα ἐξεικόνισεν ὁ ἀγορεύων τὴν ἐσχάτην ἀθλιότητα τοῦ ὀκνηροῦ καὶ ἀργοῦ, ἀντιπραχθῶν αὐτὴν πρὸς τὴν οὐρανίαν χαρὰν καὶ εὐδαιμονίαν, τὴν ὁποίαν ἀπλάμβάνει ὁ τίμιος καὶ φιλόπονος ἐργάτης, ἀγαπώμενος μὲν παρὰ τῆς οἰκογενείας του, τιμώμενος δὲ καὶ ἐπαινούμενος παρὰ πάντων (1).

«Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ καὶ περιθάλψιν μόνον τοιούτων ἐργατῶν, προεῖθηκεν ὁ ἀγορεύων, ὅταν ἔνεκα ἢ μακρῶς ἀθθενείας ἢ τοῦ γήρατος ἀναξιοπαθῶσι, συκεστήθῃ ἡ Ἐργατικὴ αὐτῆς Ἀδελφότης, διότι κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα «Ἀδελφός ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὄχυρά καὶ ὑψηλή, ἰσχύει ὡς ὡσπερ τεθραυλισμένον βασιλεῖον» (Παρ. ιθ'. 19). Δυστυχῶς ἀνεφώνηται, εἶνε ὁ ἀπομεμονωμένος καὶ ἐγκαταλειπόμενος εἰς μόναν τὰς ἀτομικὰς του δυνάμεις ἄνθρωπος ἀλλοιμονον εἰς αὐτόν, ἂν πέτη! οὐδένα ἔχει νὰ τὸν ἐγείρῃ οὐδένα ἔχει νὰ προστατεύῃ αὐτόν ἀπέναντι τῶν καταδρομῶν τῆς τύχης. Ἀλλ' ἡ Ἐργατικὴ Ἀδελφότης ἐκτὸς τῆς ὑποστηρίξεως, τὴν ὁποίαν δικαίως παρέχει εἰς ταῦτα αὐτῆς μέλη, ἤρξατο ἤδη ν' ἀποβαίνει καὶ ὠφέλιμος εἰς τὴν πατρίδα καὶ πράξειμα ἔτιω ἢ ὑπ' αὐτῆς ἰδρυτὶς καὶ συντηρητὶς ἐξαίρετου Νηπιαγωγείου, καθὼς καὶ ὁ διορισμὸς ἱκανοῦ καὶ ἐμπειροῦ μουσικοδιδασκάλου, ὅρ' οἱ ὄρωσαν νὰ διδάσκωνται τὴν μουσικὴν οἱ τῶν ἀπύρων παιδῶν. Τιμὴ λοιπὸν, ἐπὶ τέλους ἀνεκράξῃ, εἰς τοὺς ἰδρυτὰς καὶ συντηρητὰς τῆς Ἐργ. Ἀδελφότητος. Τιμὴ πρὸ πάντων εἰς τὸν φιλόπονον καὶ ἐργατικὸν λαὸν τῆς ὠραίας καὶ εὐάνδρον Μυτιλήνης, ὅπου

Ὁ οὐρανὸς χαρογεῖ
καὶ ὁ ζέφυρος μοσχοβολᾷ.

Ὅπου τ' ἀηδοῖ κελαιεῖ καὶ παίζει μὲ τὸν κρῖνον.

---

(1) Ἐπερικροτῆν τοῦ λόγου τούτου δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ φῶλλον τῆς 21 Φεβρουαρίου τῆς ἐν Σμύρῃ ἐκδοδομένης ἀριστοῦ ἐφημερίδος «Ἀρμενία».

*Οπου τὸν ἴσκιον τάπητα τὸ κάθε δένδρον στρώνει.

Σκορπάει ἡ αἶρα εὐωδιαῖς.

Καί μεθυσμένο πάλι, λές,

γλυκολαλεῖ τ' αὐτῶνι.

Καί ταῦτα εἰπὼν κατήλθε τοῦ βήματος ἐν μέσῳ ζωηροτάτων χειροκροτήσεων. Τὰς ἀγρορεύσεις διεδέχθη μουσικὴ ἐκλεκτὴ, πικανίστατα πολλὰ ἔθνικα ᾄσματα. Ἀκολούθως δὲ διελύθη ἡ θυμῆγρος συγχαίρουσα τοῖς Ἐφόροις καὶ ἐπευχομένη τῇ Ἐργατικῇ Ἀδελφότητι τὰ βέλτιστα.

BENZON.

Ἡ Βενζὴ κοινῶς καλεῖται μοσχολίβανον, καὶ εἶνε ῥητίνη εὐώδης τοῦ εἶδους τῶν βαλάντων, παραγομένη ἐκ τοῦ βενζοϊκοῦ στύρακος, δένδρου κωτορυῶς αὐξάνοντος ἐν ταῖς Μολουκικαῖς νήσοις. *Ὅταν τὰ δένδρα ταῦτα γείνωσι ἢ ἡ ἑ ἐτόων, χαλάττουσι τὸν κορμὸν καὶ τοὺς κλάδους των καὶ διὰ τῶν γαργαῶν τούτων ῥεεῖ ἡ βενζοῖ, ἣτις οὐσα ῥευστὴ κατ' ἀρχάς, πηγνυται ἔπειτα, καὶ βαλλομένη εἰς κιβώτια ἢ βαρέλια ἀποστέλλεται εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἡ καθαριωτέρα βενζὴ ἔχει χροῖμα λευκοκίτρινον, γεῦσιν γλυκάζουσαν καὶ ὀσμὴν γλυκεῖαν, μάιστα ἔταν βερβη τεμάχιον αὐτῆς ἐπὶ ἀνημέμων ἀνθρώπων. Ἡ ὀσμὴ αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ ἐν τῇ ῥητίνῃ βενζοϊκοῦ ὀξέος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται καὶ ἐν τῇ βανίλλῃ καὶ ἐν τοῖς ὄνροις χορτοφάγων τινῶν ζώων. Ἐκ τῆς βενζοῖς τριβομένης ἐν ἰγδίῳ μεθ' ὕδατος κατασκευάζεται τὸ καὶ ὀύμενον παρθενακόν γάλα, χρησιμεῖον ὡς κοσμητικὸν εἰς τὰς γυναῖκας, αἷτις εἰς πλύνουσι δι' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, ὅπως δώσωσιν εἰς τὸ δέρμα λάμψιν καὶ τρυφερότητα παρὰ φύσιν. Ἐν τῇ ἱατρικῇ ἡ Βενζὴ ἦτο ἄλλοτε λίαν εὐχρηστος εἴτε εἰς ὑποκαπνισμοὺς, εἴτε καὶ ἐσωτερικῶς ὡς ἀντισπασμωδικὸν καὶ ἀπορρηγματικὸν κατὰ τὰ στήθη καὶ ἄλλα νοσήματα. Διὰ τὸ δύσπεπτον ὅμως αὐτῆς καὶ διότι ὑπάρχουσι ἤδη ἄλλα φάρμακα ἰσχυρότερον καὶ ἀβλαβέστερον διεργαζόμενα εἰς ὁμοίαν περιστάσει, περιήλθε σχεδὸν εἰς ἀχρηστίαν.